

2001 YILI OCAK-MAYIS DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, "[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye'nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)" başlıkları altında yer almaktadır.

2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARI İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde dış ticaret açığı % 67,7 oranında azalarak 2.414 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 10,3,
- bavul ticaretinin % 18,7 artmasının yanısıra,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 16,5 oranında azalmasıdır.

Diğer taraftan, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 15,9 oranında azalarak 2.733 milyon ABD doları olmuştur.

Böylelikle, 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde 4.234 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde 319 milyon ABD doları fazla ile sonuçlanmıştır.

1- Dış Ticaret

2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde, 1.087 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 12.960 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde 1.290 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 14.119 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde 783 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 20.442 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde, 289 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 16.533 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Bu gelişmeler sonucunda, 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde 7.482 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde % 67,7 oranında azalışla 2.414 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak-Mayıs 2000	Ocak-Mayıs 2001	% Değişim
İhracat FOB	12.960	14.119	8,9

Bavul ticareti	1.087	1.290	18,7
İthalat FOB	-20.442	-16.533	-19,1
Altın ithalatı	-783	-289	-63,1
Dış Ticaret Açığı	-7.482	-2.414	-67,7

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 14,8 oranında artarak, 2.088 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 31 oranında artarak 1.349 milyon ABD doları olmuştur. **Diğer mal ve hizmet gelirleri** ise bir önceki yılın aynı dönemine göre % 25,6 oranında azalarak 3.380 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **faiz giderlerinin** % 32,2 oranında artmasına karşın, **turizm giderleri** % 12,9 **diğer mal ve hizmet giderleri** ise % 35,4 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 3.000, 678 ve 2.074 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 27,8 oranında azalarak, 1.331 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.250 milyon ABD doları artarak 1.927 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken; yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 458 milyon ABD doları azalarak 318 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 1.609 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde 2.787 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirilirken**, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde 169 milyon ABD doları tutarında net geri ödeme gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 78 milyon ABD doları **net alım** ve 618 milyon ABD doları **net satım**la sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 138 milyon ABD doları ve 3.267 milyon ABD doları net satım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde 2.571 milyon ABD doları net giriş, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde ise 2.818 milyon ABD doları tutarında net çıkışla sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde 969 milyon ABD

doları net giriş olurken, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde 1.333 milyon ABD doları net çıkış gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **Uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 5.983 milyon ABD dolarından 4.243 milyon ABD dolarına düşmüş olup, söz konusu azalış, diğer sektörlerin, bankaların ve genel hükümetin borçlanmasıyla 1.063, 352 ve 325 milyon ABD dolarlık azalıştan kaynaklanmıştır.

Anapara geri ödemeleri 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde, 5.281 milyon ABD dolarından 5.589 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 267 milyon ABD doları ve 13 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde 85 milyon ABD doları, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde ise 128 milyon ABD doları tutarlarında yurtdışına kredi açıldığı gözlenmektedir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde 915 milyon ABD doları, 2001 yılının aynı döneminde 645 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde 1.357 milyon ABD doları artış, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde ise 3.746 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde net 809 milyon ABD doları kullanım gerçekleşirken, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde 1.942 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlerle ait **Ticari krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde net 744 milyon ABD doları kullanım, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde ise net 861 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde net 258 milyon ABD doları geri ödeme, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde ise net 219 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 1.320 milyon ABD doları net kullanım ve 2.562 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir.

Mevduat hesapları, 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde 37 milyon ABD doları artış, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde, özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 1.184 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2000 yılı Ocak-Mayıs döneminde 850 milyon ABD doları artarken, 2001 yılı Ocak-Mayıs döneminde 1.353 milyon ABD doları azalmıştır.